

2. Olha Kravchenko, Tetiana Starova. World Models of Dual Education and Features of their Functioning. *AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research*. 2021. № 11/01-XV. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110115/papers/A_19.pdf.

3 Марценюк Л. Дуальна освіта як засіб ефективного поєднання теорії та практики. *REVIEW OF TRANSPORT ECONOMICS AND MANAGEMENT*. 2020. (4(20)). P. 154–164. URL: <https://doi.org/10.15802/rtem2020/228876> (дата звернення: 11.09.2021).

*Д-р техн. наук, професор Ю. Є. Калабухін,
д-р екон. наук, професор О. І. Зоріна,
канд. екон. наук, доцент Н. М. Каменева
кафедри маркетингу, комерційної діяльності
та економічної теорії*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ЦІЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Особливості навчального процесу в умовах карантину не змінили цілей навчання, але вплинули на його технології, точніше, змінили акценти. Дистанційне навчання має надати ті самі компетенції, що й повноцінне очне.

Професійна компетентність є результатом професійної освіти. Її високий рівень збільшує конкурентоспроможність майбутнього фахівця. Компетентність є внутрішні, потенційні знання, уявлення, програми дій (алгоритми дій), системи цінностей поведінки і сприйняття дійсності, спілкування з людьми. Це проявляється в професійній діяльності і реалізується в тому, що фахівець починає сприйматися не тільки професійним співтовариством, а й іншими людьми як глибоко освітня, висококультурна і дуже інтелігентна людина. Особистість людини оцінюється через призму її компетентності. І навіть деякі негативні якості людини можуть оточенням не помічатися при високому рівні компетентності, що теж збільшує конкурентоспроможність її як професіонала.

Вчені-дидакти поряд з виявленням істотних, стійких, необхідних, повторюваних зв'язків і відносин між різними явищами визначають основні, вихідні положення дидактичної теорії – принципи навчання – формування компетенцій.

Загальнонавчаними є такі принципи: науковість, наочність, доступність, свідомість і активність, систематичність і послідовність, міцність, зв'язок теорії з практикою.

На практиці принципи навчання можуть модифікуватися, але змістовний компонент залишається незмінним.

Знання дидактичних законів і принципів необхідне, тому що вони – інтелектуальний інструмент для організації освітньої діяльності студента. Ті, хто володіють дидактикою, можуть прогнозувати наслідки тих чи інших моделей навчання, парадигм і доходити правильних висновків.

Найважливіша риса методики – взаємозв'язок освітніх технологій з роллю знань в економічному розвитку. Під технологією навчання розуміються методи, засоби, за допомогою яких педагог впливає на студентів.

Освітні технології виникли на певному етапі економічного розвитку суспільства і еволюціонували разом з ним.

Якщо класифікувати методи навчання за рівнем участі здобувача вищої освіти в педагогічному процесі, то у XIX ст. поряд з академічним став використовуватися активний метод.

Академічний метод передбачає тиражування інформації шляхом передачі знань від викладача до студентів.

Активний метод означає отримання знань завдяки самостійній роботі студентів.

Поява у XX ст. інтерактивного методу викликана необхідністю ефективної взаємодії в команді з метою швидкого отримання нового знання і створення атмосфери співпраці. Інтерактивний метод передбачає спільну роботу учасників освітнього процесу.

Збалансоване використання методів є важливим у реалізації освітніх цілей. Бенджамін Блум, американський вчений, виділив шість рівнів освітніх цілей:

- знання: здатність відтворювати спеціальну інформацію, включаючи факти, поняття, принципи, закони;
- розуміння: здатність адекватно відобразити отриману інформацію (переносити в іншу форму, перебудувувати ідеї в нову конфігурацію, прогнозувати результат);
- застосування: вміння використовувати раніше вивчені принципи, методи, процеси у новій ситуації;
- аналіз: поділ матеріалу на окремі складові частини і вивчення кожної з цих частин, встановлюючи їх відносини і організацію;
- синтез: з'єднання окремих, дискретних елементів, процесів у нове ціле;
- оцінювання: процес вироблення ціннісних суджень про ідеї, теорії, методи. Оцінки можуть мати кількісний або якісний характер, заснований на використанні певних критеріїв.

Під час симпозіуму Ради Європи на тему «Ключові компетенції для Європи» був визначений такий приблизний перелік ключових компетенцій:

Вивчати:

- вміти діставати користь з досвіду;
- організувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх;
- організувати свої власні прийоми вивчення;
- вміти вирішувати проблеми;
- самостійно займатися своїм навчанням.

Шукати:

- запитувати різні бази даних;
- опитувати оточення;
- консультуватися в експерта;
- отримувати інформацію;
- вміти працювати з документами та класифікувати їх.

Думати:

- організовувати взаємозв'язок минулих і нинішніх подій;
- критично ставитися до того чи іншого аспекту розвитку наших суспільств;
- вміти протистояти непевності та складності;
- займати позицію в дискусіях і вміти висловлювати власну думку;
- бачити важливість політичного та економічного оточення, в якому проходить навчання і робота;
- оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також з навколишнім середовищем;
- вміти оцінювати твори мистецтва і літератури.

Співпрацювати:

- вміти співпрацювати і працювати в групі;
- приймати рішення – залагоджувати розбіжності та конфлікти;
- вміти домовлятися;
- вміти розробляти і виконувати контракти.

Братися за справу:

- включатися в проект;
- нести відповідальність;
- входити в групу або колектив і робити свій внесок;
- доводити солідарність;
- вміти організовувати свою роботу;
- вміти користуватися обчислювальними і моделювальними приладами.

Отже, за сто років змін небагато.

Оптимізація освітнього процесу передбачає використання технологій стосовно певних дисциплін та умов навчання.

Вибір останніх залежить не тільки від освітніх цілей навчального курсу, але й від індивідуального стилю викладання, досвіду студента. Різний рівень складності матеріалу економічних дисциплін дає змогу використовувати різні способи навчальної пізнавальної діяльності.